

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen hetenkint egyszer szombaton egy iven. Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt, 200 szóig 2 frt, a másodszeri hirdetésnél 100 szóig 80 kr, harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény inté- zendő, Fűvészkert-utca 1080. sz.</p>
--	---	--

Előfizetési felhívás

a

„DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP“

6-ik évi folyamára.

Az előfizetési díj egész évre 5 frt, fél évre 2 frt 50 kr. Az előfizetési díjokat Elek Lajos főiskolai tanárhoz, Fűvészkert-utca 1080. sz. a. kérjük küldetni.

A jövő évi folyamában az a dalékok közlését egyházunk újabb történetéből vesszük; egyháztörténelmünknek egy eddig még kevésbé ismert és teljesen föl nem derített lapját igyekszünk a kezünk alatt levő adatokból némileg megvilágítani, hogy t. i. az 1855. évben Bécsbe felhívott bizalmi férfiak mit tettek, miként teljesítették egyházuk iránti kötelességeiket.

Ajánljuk lapunkat a protestáns olvasó közönség becses figyelmébe; a pártfogolás mérvétől függ, hogy lapunk mily terjedelemben ölelheti föl teendőit és működhetik kisebb vagy nagyobb sikerrel.

Bóldog új évet! Isten áldó kegyelme nyugodjék egyházunkon.

Debreczen, 1885. decz. 24.

Tóth Sámuel,
felelős szerkesztő.

Csiky Lajos, Géresi Kálmán,
szerkesztőtársak.

Karácsonban.

„Krisztus Urunknak áldott születésén“
Zendüljön vígan hálaénekünk;
A csillag, mely kelet felől ragyog:
Uj eget és földet hirdet nekünk.
Bé teljesült a jóslat — bé bizonytal...
S testvérekké tön minden népeket,
Az ég a földdel kiengesztelődvén:
A föld népének idvessége lett!

Kit annyian soká epedve vártak:
Az „Ige“ testben szálla földre le;
Születése alázat és szegénység...
S nem czifra pompa — jászol bölcseje.
Királyok, bölcsek jönnek üdvözölni,
Ruhájokon gyémánt, arany ragyog...
S nagy nevüktől zeng, reszket Napkelet
De ő mégis mindannyinál nagyobb!

Hódolattal hajol meg az egész föld,
Egész világ tömjént éget neki;
S a hit által megszentelt templomokban:
Ótárait nevének szenteli.
Mennyet keresve száll felé az ének...
Utjára hull a rózsalomb s levél;
A szenvedés nehéz órái közt:
A csüggedt szív csak benne hisz s remél.

Szent tudománya éltet és vigasztal
Sötétségben támaszt fényes napot;
Gyógyit és támaszt föl a halottakat
Lecsendesíti a zajgó habot.
Beszéde minket égfelé vezérel,
S feltárja nekünk a menny titkait...
Szívünkbe szállva észrevétlenül:
Istent szeretni s hinni megtanít!

Óh! Betlehem virágos rónasága
Feléd e perczen lelkem szállva száll;
Szent földeden csengőbb még a dal is...
S vidorabban énekel a madár.
Ott szebb az ég s édesb az üdv, az álom
És a virágnak tartósb bája van...
Menny csillaga remélni, hinni int
Ki nem hiszen nagyon bóldogtalan!

„Krisztus Urunknak áldott születésén“
 Zengjünk ma vígan hála éneket;
 Mert Istenünkkel tudjuk ő általa
 A mi szívünknek békessége lett!
 Megmentett minket az örök haláltól
 S a mennyország polgárává tevé...
 Váltáságonkért — míg ég s föld állni fog:
 Legyen áldott — legyen szent a neve!

Kósa Ede.

Csata után.

Megszűnt tehát — legalább egyidőre — a harci zaj, melyet a konventi tagok választásának kérdése felidézett, — a harczoló felek állásaikba visszavonulva pihenőt tartanak. Nem foglalt el egyik sem a másiktól egy talpalatnyi tért, nem hódított meg semmit s habár talán mindenik magáénak hiszi a diadalt: győztes egyik se lett, mert egyik félnek sem jött s hihetőleg nem is jön egyhamar segítségére a főserég, mely a csata sorsát egyedül képes eldönteni, t. i. az országos zsinat, melynek egyedül van joga az általa alkotott törvényt, ott a hol homályos végérvényesen magyarázni. — Előcsatározás volt az egész, mely nagy port vert fel és amelyben a legkisebb fegyvernemtől a legnagyobb lövegig minden mozgásba hozott, de amelynek végén a füst és por szét oszolván, szemelláthatólag és teljes bizonyossággal csak ennyi áll előttünk:

1) Hogy a zsinat a konventi képviselőknek a presbyteriumok által leendő választása kérdését nem tárgyalta.

2) Hogy csakis a törvény egy-két homályos kifejezése adott okot a kétféle magyarázatra s idézte fel a harczot e tárgyban.

3) Hogy a zsinat összeüléseig, melynek egyedül van joga az általa alkotott törvényt magyarázni, a választási módnak in status quo ante kell maradnia.

Igaz hogy a kerületek közül már többen és pedig a mi egyházkerületünk is ama homályos kifejezés folytán a konventi képviselőknek a presbyteriumok által leendő választását mondták ki a jövőre nézve; de miután ezáltal oly ösvényre léptek, mely esetleg, ha t. i. a majdan összeülő zsinat velök ellenkezőt határozna, nagy bajt és kellemetlenséget idézne elő, mert a zsinatnak ez esetben egy már megadott és élvezett jogot kellene a gyülekezetektől, illetve azok presbyteriumaitól visszavenni: tehát ily kétes helyzetben a már kimondott határozattól szükségképen vissza kellene lépniök, hogy így a jövő országos zsinat minden kényszer nyomása nélkül nyilatkozhassék az iránt, ha vajon a törvénynek idevonatkozó szakaszában az egyházkerületeken a kerületeket gyülekezeteikben akarja-é érteni, vagy pedig azokat képviselő egyházkerületi gyűlésekben? — Igaz az is, hogy a határozataikat e tárgyban már kimondott kerületekre nézve, nehéznek látszik a visszalépés, mert „revocare gradum, hoc opus, hic labor est,“ — de mégsem oly nehéz az, mint határozataiknak, ily kétes helyzetben végrehajtása által a majdan összeülő zsinatnak egy még sokkal nehezebb helyzetet teremteni. Ha valahol, úgy itt is meg kellene tartanunk azon axiomát, hogy két rossz közül mindig a kisebbiket kell választani. — Hiszen majd csak eltelik lassanként az első decennium s

ha ennek első 3 évi cyklusára a konventi képviselőket a kerületi gyűléseken választottuk meg s e miatt még nem veszett el a világ, talán nem cselekednénk égbekiáltó bünt, ha a homályos — mert kétféleképp magyarázható törvényvel szemben ezt a status quo-t továbbra is fentartanók, annyivalinkább mert ezáltal a gyülekezetektől, illetve azok presbyteriumaitól — amint ez a szóharczban erős hangsúlyozással, de igaztalanul volt állítva — nem vennék, nem „occupálnánk“ el semmi jogot, — nem lehetővé senkitől elvenni azt, aminek még nem is volt birtokában.

Különben ily valótlan állításokkal, melyek mint bombaszerű lövegek nagy hatásra voltak ezen előcsatározásban kibocsátva, nem egyszer találkozáink a csata folyamán s most, midőn a harcz némileg szünetel, jó lesz az időt felhasználnunk s az elhagyott csatatéren szemlét tartanunk, hogy ott érdekes leleteket keressünk. — Arra nem vesztegetjük az időt, hogy a törvény szavaiból pro et contra mindkét fél által kovácsolt s tagadhatatlanul ügyesen is felhasznált apróbb fegyvereket keressük, — az eredménytelenség melyet ez apróbb fegyverek felmutattak, meggyőzhetett bárkit is afelől, hogy oly valaminek magyarázatába belemenni, amiről tulajdonképen szó sem volt a zsinaton, ez merő képtelenség. Hiszen ha szó lett volna róla, akkor magyarázat nem volna szükséges, így pedig mindenki magyarázhatja ugyan az illető szakaszt saját szája ize és tetszése szerint, de bármint harczol is a maga álláspontja mellett, a kérdést érdemileg el nem döntheti s csak hiában vagdalja a levegő eget.

Hanem vannak a csatatéren, melyen szemlét akarunk tartani, más érdekesebb leletek is a törvény egyes szavaiból kovácsolt apró fegyvereknél; vannak ott kilőtt és nagy hatásra számított üresbombák, — jó lesz ezeket összeszednünk és megvizsgálnunk; hiszen különben sem veszélyesek, — csak ijesztésre voltak szánva s ha kissé megfigyeljük őket, úgy találjuk hogy közülök mindenik, csak feketére festett üres papirgolyó, mely „ignotus fallit, notis est derisui.“

Az első tomba maga a zsinat ellen volt irányozva, az mondatván, hogy az, hasonlóan a tridenti zsinathoz „centralisálni igyekezett.“ — És ezt — ne feledjük — a harczoló felek közül az mondja, a ki a zsinat által alkotott törvényből épen azt akarja minden erővel kiolvasni, hogy az a konventi tagok választására nézve gyülekezeteknek, illetve azok presbyteriumainak egy új, általuk még nem élvezett jogot adni, — tehát decentralisálni akart. — De hagyjuk ezt az óriási következtelenséget; — vigyázatlanul kiejtett szavakból fegyvert kovácsolni valaki ellen dicstelen és hálátlan munka, mert semmit sem használ a dolog lényegének, pedig rég meg van mondva: „nisi utile est facimus, stulta est gloria.“ Térjünk inkább a dolog, vagyis a hangoztatott vád érdemére.

Mindenki tudja, hogy a régóta táplált vágya, óhajta volt az a magyarországi ref. egyháznak, hogy az eddigi szétszakadozottság helyett közös törvények alatt egyesülvén, ne lenne többé öldött kéve, — hanem szoros összekötetésben és egyetértésben munkálná önnön javát, anyagi és szellemi felvirágzását. Különösebben pedig az újabb időkben nyilvánult az ez iránybani határozott törekvés, mely azonban részint az államkormányzati viszonyok, részint egyesek ellenzése miatt, sok ideig nem érvényesülhe-

tett. A közös szükség és solidaritás érzete keresett mindemellett is ideiglenes érintkezési pontokat s fel is találta azokat az egyházkerületek elnökei s megbízottjainak koronkénti összejövetelein az ugynevezett conventekben. Nem a hatalom parancsszava, mely az egyházi főtanácsot létrehozni nem tudta és a mely egyházunk részéről mindig határozottan visszautasított, hanem — mint mondám — a szükség és solidaritás érzete létesítette ezt. Nagyon természetes azonban, hogy az ekként létesült convent, mint nem határozatképes, mert nem a törvényben gyökerező, hanem csak a szükség által teremtett javalló és indítványozó testület, nagy alkotásokat végbevinni nem tudott.

Csak örülnünk kellett tehát, midőn végre elérkezett az idő, melyben a magyarországi összes ref. egyház képviselői az országos zsinaton Debreczenben összegyűltek: teljesült a rég táplált óhaj: közös törvény alatt eggyé lett a magyar ref. egyház, létesült Erdéllyel is az unio, anélkül azonban, hogy bármelyik egyházkerület vagy egyházmegye sőt a legkisebb gyülekezet is saját hatáskörében addig élvezett önkormányzati jogát feláldozta, avagy csak részben is elvesztette volna. — Hiu öröm! hiszen ime épen Debreczenből s így a legilletékesebb helyről halljuk fenthangon hirdettetni, hogy az a debreczeni zsinat — hasonlóan a tridenti zsinathoz — centralizálni igyekezett.

Szegény zsinat! hitted volna-e, hogy feletted mindjárt pár év múlva ily anathema hangozzék, — hitted volna-e, hogy az egyesülés, melyet megalkottál s vele együtt minden egyéb alkotásod is ily dicstelen névvel bélyegezve lesz?! És ti szegény gyülekezetek! mért lettetek öngyilkosok, hogy abba az országos zsinatba oly hűtlen képviselőket küldöttetek, kik minden jogaitokat confiscáltak? hiszen ime a második bomba üvölti és hirdeti ország-világnak, hogy „önkormányzásunk azon presbyteri rendszere, melyet századok munkája épített fel, ma már névben él csak“!

Csak hogy szerencsére ez a bomba is üres. Mert hát mikor volt a mi gyülekezeteinknek a mostaninál szélesebb önkormányzati joguk? Talán azon időben, melyből egyházaink protocollumaiban ily bejegyzéseket is találunk: „Egri püspök excellentiája currentáltatta stb.“ Vagy ezen régiebb állapottól eltekintve, talán az volt a presbyteri önkormányzati rendszer mintaképe, mely a mostani népképviselési rendszert megelőzte, hogy t. i. a presbyteriumot a legtöbb egyházban, sőt csaknem kivétel nélkül, nem a gyülekezet választotta, hanem azt az egyház tehetősebb s befolyásosabb tagjai emberemlékezet előtti időben önmagokból megalakítván, ez folytonosan maga-magát egészítette ki; — választotta — egy pár küldöttje által a gyülekezet lelkészét, az egyházmegye esperesét s tanácsbiráit, püspököt, főgondnokot stb.? Talán ez a rendszernélküli rendszer — melyben a „plebs misera“ csak fizetett, de jogot nem élvezett — volt az a nagy szabadság, az a gyöngy állapot, melylyel szemben a mai állapotokért magunkat szegyenelnünk kellene?! Bizony nagy merészség kívánatik ahoz, hogy valaki ilyet állítson s aki ilyet állit, az „vagy ámitani akar, vagy önmagát ámitja.“

Önkénytelenül eszembe jut itt a Biblia mondata: „Nemondjad ezt, mi az oka, hogy a régi napok

jobbak valának ezeknél? mert nem bölcseségből származik az ilyen kérdés.“

Egy bombát találunk még a harcztéren, melyet megfigyelni s melylyel foglalkozni némileg érdemes s ez azon állítás, hogy „ha az egyházi törvény meghagyott is az egyes presbyteriumok részére valamely jogot“ — már mint a conventi képviselők választását — „azt egyesek bárminő czélból okkupálni akarják.“

Eltekintve attól, hogy ezen állításban implicite az foglaltatik, mintha az egyházi törvény a presbyteriumoknak, tehát az egyes egyházközségeknek eddig élvezett jogai közül talán csak ez egyet hagyta volna meg, amelyet pedig küztudomás szerint eddigelé nem is birt és nem tartván szükségesnek ismételni azt, a mit már czikkem kezdetén jeleztem, hogy ily, még soha nem birt, nem élvezett és gyakorlott jogot valakitől okkupálni nem is lehet, — fordítsuk csak figyelmünket a dolog érdemére s föltéve, hogy ez a jog — a conventi képviselők választása — mint egészen új jog az emellett harczolók óhajta szerint csakugyan a presbyteriumoknak adatnék, lássuk mi lenne az eredmény?

Azt hiszem, hogy nem szükség hosszasán magyaráznom, miszerint a jognak csak akkor van valakire nézve bécse és értéke, ha azon jogot öntudatosan használni, gyakorolni tudja és akarja is. S valjon merre-e valaki állítani, hogy a conventi képviselők választási jogát a fent mondott esetben magok az egyházkerületnek ezen fontos állásra méltó és hivatott egyéneivel, legnagyobb részben ismeretlen presbyteriumok öntudatosan gyakorolhatnák? Hogy az egyházmegye tisztviselőit és zsinati képviselőjét saját területéről és emberei közül a presbyteriumok választják: ez nagyon természetes és érthető dolog, mert saját embereit csak minden egyházmegye ismeri; még annak is van értelme, hogy az egyházkerület legfőbb tisztviselői, püspök és főgondnok, kik rendesen nemcsak egy egyházkerületben, de ország-szerte ismert kimagasló alakok szoktak lenni, az egyes presbyteriumok választása által nyerjék a mandatumot hivataluk folytatására; de hogy a conventi képviselőknek, kiket nem minden egyházmegye saját területéről, hanem a legtöbbször a gyülekezetek előtt egészen ismeretlen helyről és egyének közül kellene választani, hogy ezeknek választása a presbyteriumok által mimódon, minő sugalmazások befolyása alatt fogna végbemenni, erre mint praecedens elég fényt vet már csak az egyházkerületi tanácsbirák választása is. Sok példát tudnék felhozni az ily sugalmazásokra, — de exempla sunt odiosa.

De hát ez a sugalmazott conventi képviselő választás lenne az a trójai faló, melynek gyomrába sok mindenféle propaganda be lehetne az egyházba csempészni, hogy azt végsőképen megrontsa; — mert ne feledjük, hogy ez a sugalmazás jöhetne majd oly oldalról is fényes ígéretek, anyagi előnyök kíséretében, a mely oldalról azok sem szeretnék, kik most a választás ezen módja mellett harczolnak

Az ugynevezett pátenses idők elmúltak ugyan, — de annak reminiscenciai fentmaradtak, — körforgása van a világon mindennek s ami elmúlt, az ismét visszatérhet.

Van még több kilőtt bomba is az általunk felkeresett csataterén, de azokkal nem foglalkozhatunk, kezünkkel nem érinthetjük, mert bár belől érdemileg is üresek, de kívül

vastag szennyes kéreggel, — a minden más nézetüeknél roszakaratot feltételező gyanúsítás szennyes kérgével vanak bevonva, csak egyen közülök, az utolsón van vékonyabb szennykéreg, az öndicséret, a „propria laus“ kérgé, — de hát azt mondják, hogy az is „sordet“.

Azonban ha ezekkel foglalkozni nem akarunk is, hadd álljanak itt emlékezet okáért ékes sorban:

„A zsinat tagjai közül egyes irányt adó férfiak, a nélkül, hogy előre bevallották volna céljukat, létre hozták a mai állapotokat.“ — „Mások hogy szolgálatkészségüket bebizonyítsák, jobb ügyre érdemes kitartás és lázas sietséggel bontogatják a régi gyepüket s réseket törnek egyházkormányzatunknak, ezen három évszázad zivatarai között erős várunknak, eddig ellen általlenem rombolhatott falain.“ Mi pedig — ugymond — „konserválni, sőt javítani és erősbiteni igyekszünk azt, mit századok munkája épített.“

Szegény magyar Sion! ime a kik eddig hü faidnak mutatták magokat, a kik nem csak a Thun-féle időkben, hanem közelebb a kihirhedt pontozatok napjaiban is résen állottak falaid mellett, akik a nagy magyar királynak I-ső Istvánnak, mint egyházi szentnek ünnepét, hitelveidhez hiven, nem engedék, azok ma már hü fiakból kevés kivétellel — kiket ujjaidon is meg számlálhatsz — mind árulókká lettek s magok törnek rést önkormányzatodnak külellenség által még eddig át nem törhetett falain!!

De hát jó lett volna talán ezen utóbbi bombákat keményre tölteni, hogy kipatant volna belőlök, hogy kik hát a magyar ref. egyháznak azon vezérfiai, kik rejtett célokkal mentek be a zsinatba s kik azok az árulók, kik réseket törnek a magyar Sion önkormányzatának falain?? — Igy általánosságban dobva ki, csak üres fegyvernek bizonyul, melyet — minthogy egyszersmind szennyes is — tisztességes ember kezébe nem vehet.

S vajon mit mondanak e harcra, e dicstelen belviszályra azok, kik a „divide et vincet“-féle elvnel fogva talán nem jó szemmel nézik a magyar ref. egyháznak sok küzdelmek után létesült egységét? — Annyi bizonyos, hogy azok az emlegetett „pater Lonkay“-féle emberek kedélyesen markukba nevetnek!

Segesvári Józef.

Az országos gyám- és nyugdíjintézetek alapszabály tervezeteiről.

(Vége.)

Ismétlem, mit elől mondtam: ne vegye az olvasó rossz néven, ha a végre megszületett országos gyámintézet ellen szavam felemelem. Nem a gyámintézetnek vagyok ellene, hanem az országosításnak, melyre épen semmi szükség nincs, a központosított pénzkezelésnek, mely határozottan káros; az igaztalanságnak, mely a törekvő egyházmegyéket munkájuk gyömölcsétől akarja megfosztani.

Gyámintézet kell. Kell mindenüvé, minden egyházmegyébe. Mondja ki a konvent, hogy ahol nincs, ott alakuljon épen az általa adott terv alapján s intentiók szerint; ahol van, de nem üti meg a mértéket, nem éri el ezen színvonalat: ott okvetlen intézkedés tétessék aziránt, hogy már

1887-től úgy legyen. De megbolygatni, megsemmisíteni úgy szólván azon egyházmegyei gyámintézeteket, melyek már régen messze tulszárnyalták az országos tervezetet, ez nem közérdek, nem előrehaladás.

Igaz, hogy azt vethetnék szememre, hogy közel a tűzhöz melegszen s önzésem beszéltem. Nem. Mert engem, mint már fungens lelkészt nem ér a törvény, sőt 17-ik §-a kedvez nekem. De én azon egyházmegyék jövőjét nézem, melyek a konventi tervezetet már tulszárnyalták.

Ha az oly egyházmegyék érdeke lesz elütve, ha a konventi munka nem sikerül, melyekben a gyámolda satnya, vagy épen semmilyen? Erre nézve azt mondtam, hogy az ilyen helyeken lépjen fel erősen a konvent. Harmad, negyed osztályu egyház van elég Biharban, Szabolcsban, de mert akarták a maguk javát, épen úgy befizették a rájuk eső, tetemesen felemelt tagdíjjakat, mint akármelyik első osztályu egyház lelkésze s ha a konventi szabályzatot magukévé teszik: pár év csak s amit a konvent ígér, ők is elérik anélkül, hogy mások jogait sértenék.

A szabályzatnak egyes pontjaira nézve is volna több öszrevételem, de azokat nem érintem. Nem pedig azért, mert azt hiszem, azon reményben vagyok, hogy a szabályzat egyházmegyénként tárgyalatni fog s nem lesz országos gyámintézetünk.

Elnézést kérek azonban azért, hogy pár észrevételt tegyek a másik, öszvesen 5 §-t magában foglaló s legőszintébb melegséggel üdvözölt s keresztülvitelét elvalahára már megérni reménylő szívvel üdvözölt szabályzatról, mely a lelkészek és tanárok nyugdíjazásáról szól.

Ez már más! Ennek valóításához nem tartom tehernek a hozzájárulást, nem tartom tehernek az áldozatot, melyet megkíván, bár ha részesülni jótéteményében egyáltalában nem kívánok is.

Hanem a bevételi forrásokat nem tartom egészen kiemerítőknék.

Egyházaink, mint iskolafenntartó testületek, minden tanítói állomás után 12 frtot fizetnek, akár van az állomás betöltve, akár nincs, sőt akár nyugdíjra felvehető, akár fel nem vehető egyén tölti is azt be.

Hogy miért maradt ki a bevételi források közül az egyházak s iskolák által a lelkészekkel s tanárokkal aránylag fizetendő összeg, — holott az egyházak ezen, egyenesen az ő érdekekben felállítandó intézményre, azt hiszem, ép úgy megadhatnák azt, mit a tanítói nyugdíjtörvény értelmében adnak — ezt nem értem. Ha csak az nem vezette a tervekészítőket, hogy a közalapból egy bizonyos hányad, mint az egyházak adománya — ezen intézetre fog fordíttatni. Vagy, hogy a tűzkár-biztosítási alapot is az egyházak adják?

Tíz, nyolez, hat, négy forint, vagy kétszerese, négy-szerese onnan, hol több lelkész s több tanár van, azt hiszem nem nagy kívánság oly érdek előmozdítására, mely az elaggott, tehát munkaképtelen szolgálak felszabadítására történik s lehetővé teszi egyházakra, iskolákra az új erők rögtöni alkalmazását.

Ennélfogva az egyházaknak a nyugdíjalaphoz való hozzájárulását indítványozom.

A kezelésre nézve, a központosításnál fogva felmerülő nehézség itt is meg leend. De amennyiben itt egy egészen újból teremtendő tőke összehozataláról, nem pedig már létező s áldásosan működő, 50%-al jobban jövedelmező ala-

poknak konfiskálásáról van szó; aztán meg, hogy itt egészen elesik azon ellenvetés, hogy minél több a hozzá járuló, annál több az igénybe vevő is, mivel nem minden hozzájáruló lesz önhibáján kívül munkaképtelen s nem mindenik éri el a csak részben vagy egészen való nyugdíj képességét: részéről az egységesítő, központosításhoz hozzájárulok.

Nagy kár, hogy a bizottság ezen tervezetet nem dolgozta ki egyszerre, egészen. Hogy mi várható a tűzkárbiztosításból, mi remélhető az egyházak, lelkészek, iskolák s tanárok befizetéseiből, erre nézve az adatoknak már a tervkészítő bizottság kezében kellett lenni s így megmondani azt, hogy ki, mily körülmények közt kérheti maga, vagy kit mily körülmények közt lehet hivatalból, hány évi szolgálat után s fizetése mily %-ával nyugdíjazni, nem járt volna nehézséggel.

Igy gondolhatja mindenki azt s úgy amint neki tetszik. Némelyek, az aránylag magukra majd soknak tartott befizetés után, vérmes reményekkel, várnak sokat. Mások a szolgálati idő számbavétele után meghatározandó hányadot fogják keveselni. És hogy lesz meghatározva majd ez utóbbi? Csak a szolgálati évek után s kerek özvegekben 100, 200, 300 frtban-é, vagy a szolgálati évek s az élvezett fizetés hányadában együtt?

Mindezt az érdekkeltés, a buzdítás szempontjából, már most megmondhatta volna a konvent, hogy látta, érdekelt hozzá fűzhettes a tárgygyal magát azonosíthatta volna minden résztvevő.

Zsigmond Sándor.

Pár szó a magyar országos reform. lelkész és tanári gyámintézet alapszabályaihoz.

Elolvasván a magyar országos reform. lelkészi és tanári gyámintézetnek, az egyetemes konvent által a zsinati törvények 217. §-a e) pontja értelmében megalkotott alapszabályait, valódi lelki öröm hatotta át kebelemet s bizonyára osztoznak ez örömben mindazok, kik ezen üdvös intézmény létesítésének nagy horderejét s a régézzett hiány pótlásának szükségét be látni képesek.

Mindenesetre nevezetes leendő egyházunk történetében 1887. január 1-ső napja, mint a melylyel megkezdí az országos reform. gyámintézet tényleges működését s gyámolító kezei alá veszi a lelkészek és tanárok, mai viszonyaink között, igen sok esetben szükölködő özvegyeit és árváit.

De mig egy oldalról nagy az én örömöm, más felől nem titkolhatom el aggodalmaimat sem; nem különösen azért, mert azt látom, hogy az egyháznak 1887. után szolgálatba lépő hivatalnokai bizonyos tekintetben jó mértékben háttérbe vannak szoritva.

A 7. § szerint a kegyév intézménye az országos egyházban aként állapittatik meg, hogy megtörténvén a lelkészválasztás a zsinati törvény 196. §-ában kijelölt idő alatt, az ujonnan választott lelkész köteles lelkészállomását azonnal, vagy legfennebb a lelkészi állomás megüresedésének napjától számítva egy félév alatt elfoglalni. Ezen félév alatt a lelkészi javadalomnak fele minden körülmények között az özvegy lelkészét és kiskoru gyerme-

keit illeti. Ezek szerint a mai napság több helyen szokásban levő kegyeleti év be lenne szüntetve, sőt adhatnák elő magokat, oly körülmények is, hogy a csonka év féljövédelmét sem élvezhetné teljesen az elhalt hivatalnok özvegye. De figyelembe veendő az, hogy legtöbb helyen a lelkészi fizetés termény és föld jövédelméből áll s úgy az alapszabályok fentidézett §-ának keresztülhajtása csaknem lehetetlen, vagy igen nagy akadályokba ütközhetik s talán célhoz vezetőbb lenne annak kimondása, — a mi ma is több helyen gyakorlatban van, — hogy a csonka év jövédelme egészen a lelkész özvegyét illeti, a kegyeleti év pedig beszüntetetik.

De eltekintve ettől, ha az alapszabály a fenti szövegezésben fogadtatik el, abban, mint törvényben mindenkinek meg kell nyugodnia, annyival inkább, mert az általános szabály gyánánt mondatott ki.

Igen ám, de ezen általános szabály alól kivétetnek az 1887. jan. 1-én már hivatalban levő lelkészek özvegyei s reájok nézve a kegyévre vonatkozó helyi egyház megyei és egyházkerületi eddigi gyakorlat továbbra is fentartatíjk. (7. §.) Más szavakkal, hozatnak ugyan törvények, de azok a régi hivatalnokokat nem kötelezik, csak is az újabbakat s ha talán valamelyik lelkész 1887. jan. 2-án választatnék meg, az tartozik várni 1½ évig, mig hivatalát elfoglalhatja s ha ő esetleg az 1888. év folyamán elhal, özvegye, halála órájától számítandó hat hó alatt köteles elhagyni a lelkészlakot.

Én megvallom, ezen intézménynek méltányos oldalát be látni, felfedezni nem tudom.

Igaz, hogy az alapszabályok szerint a félév letelte után az árván maradt család segélyezését a gyámintézet veszi át (7. §.), de minő segély az özvegy részére egyelőre megállapított évi 100 frt s feltéve azon esetet, hogy egy özvegy elmarad 3—4 gyermekkel, ugyan miként jöhét ki évi 175—200 frt évi jövédelméből?

Az alapszabályok 8. §-a szerint, ha özvegy nem marad, vagy később meghal, az ő részét a kiskoru árvák öröklík egyenlően felosztva, azonban úgy, hogy egy gyermek ezen uton újabb 25 frtnál többet nem kaphat. Felveszem itt ismét az előbbi esetet, elmarad egy özvegy 3—4 gyermekkel, s csakhamar elhalván ő is, a gyermekek öröklík osztalékát, tehát kap 1—1 árva 50 frtot; ha már az édes anya sem képes 175—200 frtból fentartani tisztességesen magát s gyermekeit, ugyan volna-e valaki, ki azokat, a részökre adott gyámdíjért tartaná, neveltetné? Hát ha 8—9 árva mellől hal el az anya, midőn 1—1 gyermekre nem esik több mint 35—40 frtnál, hova fussanak azok szegények, hol találjanak menedéket? Én azt gondolnám, hogy a teljes árvaságra jutott gyermekekre kétszeresen kell gondolnia a gyámintézetnek, s az azok részére adandó segély többszörösen emelendő.

Mi jóra lehet kilátása, ily körülmények között a jövendő papjának és tanárának, midőn a konventnek — a mi egészen természetes is — jogában van a segélyezés összegét kevesbiteni (8. §.). A régibb hivatalnokok helyzete e tekintetben is hasonlíthatlanul jobb, mert a 15. § szerint a most fenálló egyház megyei, egyházkerületi és tanári özvegy árvai gyámintézetek, régi tagjaik iránt való kötelezettségeiket teljesítik, mindaddig mig azok és az utánok segélyre jo-

gosultak mindnyájan kihalnak. De a jövő szegény papjának még azon reménye is el van vágva, hogy saját egyházmegyének gyámintézete gondoskodand majd családjáról, mert ugyancsak a 15. §. szerint 1887. jan. 1-én tul az egyházmegyei gyámintézetek új tagokat nem vehetnek fel.

Én azt hiszem sokkal méltányosabb volna, ha ezen egyházmegyei gyámintézetekbe beléphetnének az ifjabb papok még egészen azon időig, míg az országos gyámintézet meg nem erősödik annyira, hogy képes leend oly segélyt adni, melyből az elhalt lelkész, vagy tanár családja sorsához illően megélhet s e mellett lehetne az újabb hivatalnokot kötelezni arra is, hogy az országos gyámintézettel szemben teljesítse kötelességét. De az ifjabb hivatalnokot a saját egyházmegyéje által létesített gyámintézettől teljesen eltiltani s a bizonytalan jövőbe kivetni, meglehetősen méltánytalan dolog, annyival is inkább, mert az egyházmegyének saját pénzéből alkotott s önkéntes adakozások folytán erősített gyámintézetét fentartani — szerény véleményem szerint — joga van.

Azt hiszem, mindezen dolgok eléggé fontosak arra, hogy az intéző körök figyelembe vegyék s nem méltánytalan kívánság az, hogy az újabb pap és tanár, ki épen annyit küzdött, fáradt szenvedett hivataláért, mint elődei, ezekkel egyenlő kedvezményben részesüljön; s midőn viseli egyházának s állomásának gondjait: ne aggaszsa őt a jövő s ne legyen kénytelen azt hinni, hogy ő csak azért, mert a zsinati törvények életbe lépte után lépett hivatalába — egyházának mostoha gyermeke.

Adolescens.

Adalékok a tiszántuli ev. reformált egyházkerület történetéhez.

XXII.

1763. ápr. 27.

1) Herczegszöllősi István szabócsi esperes elhalván 1763. márcz. 15-én 79 éves korában: helyébe megválasztott Tasnádi Székely István jánosi lelkész Hivatalában megerősítettett.

2) Felolvasatott a tudósítás, miképen foglalta el Nagy Sámuel ágensi hivatalát.

3) Kömlei Márton hivatalától felfüggesztett senior ügyében a vizsgálatnál megbizatnak Kántor István ugocsai assessor, Vadászi Dániel beregi nemesek hadnagya.

4) Kisnaményi egyházban a lelkész Baróti István és hivei közt kifejlődött viszályban inquiráljon Szilágyi Sámuel szatmári lelkész és a kit magamellé vesz.

5) Endrédi egyház folyamodik, hogy az excommunicatio büntetése alól, melyet már 2 év óta visel, a miért Földvári Titust a tractus ellenére lelkészül fogadta, mentessék fel. Az egyház feloldoztatik, de Földvári Titus ezen egyházkerület kebelében nem viselhet lelkészi hivatalt és a jövő gyűlésre megidézttetik, hogy számadásra vonassék, mért viselte magát boldogult superintendens irányában oly botránkozottól.

6) Nagy András panaszolja, hogy a k-szolnoki esperes Nagyfalusi János, bárha az egyházmegye elhatározta is, hogy ő Király-Darócson maradjon, mégis némely király-daróczi lakosok bujtogatására, az erdélyi egyházkerületi ecclesiák főgondnokának Wesselényi Ferencznek tiltakozása ellenére, abból az egyházból őt kitiltotta. Az egyházkerület visszahelyezi és a senior jövő gyűlésre megidézttetik.

7) Fogarasi György szakácsi lakoshoz a nője kényszerítették visszamenni. III. köt. 43. és 44. lap.

Particularis conferentia 1763. jun. 9. Jelenvannak: Tatai Ferencz superintendens, Debreczeni János debreczeni senior, Dobozi Mihály főcurátor, Domokos Márton debreczeni főbíró és a debreczeni consistoriumnak több egyházi és világi tagja.

Darvas József királyi consiliarius értesítette a fucurátort és Domokos Mártont, hogy több világiak református és agostai vallásuak egyetértőleg elhatározták, hogy egy deputatio menjen egyházunk érdekében a királyi urvarhoz; a dunáninnyi sup. részéről ő a Consiliarius és Ráday Gedeon, Tiszáninnenről Szatmári Király Pál vagy Máriaissi László, Dunántulról Csernel László, a tiszántulról is küldessék valaki.

Ezen conferentia egyetértőleg Báii Patai Sámuel bizza meg Csobai Nagy András ügyvéddel; ha Patai nem mehetne, akkor helyette Vay István deputáltatik.

A deputatusok napi díjja 3 frt, erre 300 frt utalványoztatik. 500 db. arany szintén adassék a kezök-höz, abból fizessék ki az ágens dijját 175 aranyban, a többivel lehetőleg mozdítsák elő egyházunk javát.

A deputatusok julius végén már Pozsonyban legyenek, addig számukra az instructió és a folyamodvány szövege készítettessék el. III. köt. 44. és 45. lap.

Rendkívüli particularis conferentia 1763. jun. 20. Tatai Ferencz superintendens, Kápolnási Mihály, Kaszap István, Tasnádi Sz. István szabócsi, Debreczeni János seniorok, több debreczeni lelkész és professorok jelenlétében.

Budai József diószegi első predicator kicsapongásai, házasságtörése stb. miatt a gelei canonok 80, in Minoribus 37, főképen pedig Gal. 5. 19—21; 1. Kor. 6. 9., Koloss 3, 5. 6. a lelkészi hivataltól megfosztatik és *piorum coetu excommunicatur*. III. köt. 45. 46. lap.

Egyházkerületi gyűlés 1763. jun. 25. A főcurátor, Báii Patai Sámuel, Domokos Márton, Péchy Imre és több debreczeni senator, superintendens és a consistorium több tagjainak jelenlétében. Elnök a superintendens.

1) Az ő felségéhez intézendő folyamodvány (vallássérelmi ügyekben) tervezete felolvasatott és jóváhagyott.

2) Báí Patai S. a küldetést — hogy a folyamodást illető helyére eljuttatni törekszik — elfogadta, még hozzácsatlakozásra felkéretik Domokos Lajos debreczeni főjegyző, a debreczeni magistratus beleegyezése mellett.

3) A deputatusoknak utasítás készítették, melyben nyilván fejeztessék ki ezen egyházkerület akarata, hogy olyan folyamodvány nyujtassék ő felségéhez, melyben nem csak imigy-amugy mutattassanak fel a sérelmek, hanem a törvények, békekötések, diplomák alapul vétessenek és azoknak megsértései kezdettől fogva mutattassanak ki s ugy kéressék orvoslás.

4) Az ágens választási ügyben ismét nyilatkozik Nagy Sámuel mellett az egyházkerület. Ha az egyházkerületek szavazatai két egyénre egyenlően megoszlanának, döntse el az ügyet a sorshuzás.

5) Az ágens választási ügyben lehető testvéri szeretettel járjon el a deputatió.

6) A deputatusok részére meghatározott napdíjjak kiadatnak.

7) Az erdélyi ágens Türi keze alatt levő aktákat a deputatió az új ágensnek adja át s az ágensek számára készített instructió tartassék meg. III. köt. 46. és 47. lap.

Tóth S.

Könyvismertetés.

Szántó János beszédei az eke mellől vagyis jó tanítás mindenféle ember számára. Népkönyv Spurgeon E. H.-tól; magyarra átdolgozta Bierbrunner Gusztáv. (Ára 60 kr.)

A szó teljes értelmében „Népkönyv“ s őszintén mondhatom, hogy vasárnapi olvasmányul hasznosabb munka mostanában nem jelent meg népünk számára. A ki e könyvet nem olvassa, de folyvást át-meg átolvassa, tanul ebből annyi életbölcsest, mennyivel ez életet magára nézve kellemessé, másokra s különösen környezetére nézve hasznossá teheti.

Spurgeon kiváló egyéniség. Elmondhatjuk róla: ritkítja párját; hozzá hasonló eredeti, termékeny egyházi író nem ösmerünk s a mi még meglepőbb az évek nem merítik ki erejét, sőt évről évre újabb, erősebb termékenység mutatkozik nála. Egyházi beszédeiben is van valami olyan sajátság, melyet utánozni nem lehet, az csak neki áll jól, más embert megróvnánk érte, de Spurgeon-nál még a nevetséges is elveszti nevetséges alakját s valami méltóságot kölcsönöz a komikumnak is. Népkönyve, melyben az emberi társadalom gyengéit festi, erős színezettel domborítja ki mindazt, a mi lecsiszolni való. Erős guny, csipős élcz a mód-szer, melyet oly művésziességgel alkalmaz, hogy csaknem játszva gyógyítja a társadalmi kórokat, melyek mai napság széles körben vannak elterjedve. A legtalálóbb hasonlatok, sokszor új példabeszédek gyöngyfüzére ez. S az egészen oly

gyakorlatias bölcsélet vonul keresztül, minőt Smiles igyekszik beplántálni értelemben s a szívből egyaránt.

Magok a fejezetek czimei tanuskodhatnak erről. Először a lustákhoz fordul s azokat mutatja be oly tükörben, hogy nevetséges alakjuktól iszonyodva fordulunk el, majd a „vallás ócsárlóival vitatkozik,“ kimutatván, hogy ezek mily ingatag alapon állanak. Valóban csak ezen egy fejezet megérdemelné, hogy lelkésztársaink a könyvet több példányban terjesztenék hallgatóik között. Szól aztán a jószívüegről és szilárdaságról, E fejezetet így kezdi: „ne légy csupa czukor, mert kiszív a világ, ne is légy pusztá eczet, mert akkor meg nem szível meg szájában.“ Beszél a „türelemről,“ melyből egy latnyi többet ér egy fontnyi okosságnál, megösmerteti a „fecsegő nököt,“ az alkalom felhasználását; egy másik fejezetben arra int, hogy tartsuk nyitva szemünket. Elősorolja a hibákat, elmésen rajzolván, hogy az emberek mily könnyen elámitják magokat, — majd az adósságcsinálást ostromozza, festi az „otthon“ boldogságát, a tönkrejutott emberek rettenetes sorsát. A remény igazi sajátságait tünteti föl. Ezután következik a „pénzkiadás mester-sége,“ melyet mindenkinek könyvnélkül be kellene tanulnia; majd tanácsot ad, mit kell tennünk a nők érdekében. Érdekesen ismerteti a kétarcu embereket, a kérkedőket, a tudatlanokat. Tanácsot ad, hogy miképen eszközölhetjük előmenetelünket. Huszonkét fejezetben 163 lapon ezer meg ezer bölcs tanács a legkellemesebb modorban van előadva. Ezüst tányérban igazi aranygyümölcsök a lélek számára. Életrevalóbb népkönyvet, ismétlem, még nem igen olvastam.

De most már térjünk át a magyar átdolgozásra. Szerző neve ösmeretes az irodalomban. Magyarul és pedig tősgyökeres magyarországgal irt mindedig. Annál meglepőbb, hogy jelen átdolgozás nagyon magán viseli az idegenszerűség jellegét; az tagadhatlan, hogy nehéz feladat Spurgeon teljesen magyarul adni s még nehezebb lehet e példabeszédes gyűjteményt igazán magyar öltönybe öltöztetni, de kívánatosabb leendett mégis, ha átdolgozó kikerülhette volna a magyarnyelv természetével teljesen ellenkező mondat szerkezeteket, melyek feltűnően sok helyen észrevehetőek. Még nagyobb baj, hogy némely helyen oly szembe-tűnő magyartalansággal találkozunk, mi magát a megért-hetést is nehézzé teszi. Így p. o. a 24. lapon, e helyett szimatol, ezen ellentétes kifejezést használja „maszatol,“ a 29. lapon így ír: „éretted tenni ugyan semmit sem fog na k s te azt fogod találni, hogy szép szavakból a macska sem lakik jól s kenyeredre nem kerül azokból vaj.“ Megjegyezzük, hogy a kettős alaku jövőt rendkívül sokszor használja, mit pedig csakis igen kivételes alakban használ a magyar. „Azt fogod találni, hogy szép szavakból“ — ez nem magyaros, mert azt így kell magyarul kifejeznünk: úgy tapasztalod, hogy szép szavakkal. A 61. lapon ez a kifejezés áll: „egy ló, melynek gyöngye lábai vannak“ — százzszorja magyarosabb így: a gyöngye lábú ló; — továbbá: ez senkire sem titok, nem helyesebben volna-e így: senki előtt sem titok. A 106. lapon a munkaelőtti iszony kifejezés szintén magyartalan, ezt így mondjuk: a munkától való iszony, vagy munkaiszony. E csekélynek látszó, de ezért nagyon lényeges fogyatkozást leszámítva, a fordítás gördülékeny, élvezhető. Ezeket is azért derítettük föl, hogyha, mint reméljük, a munka második kiadást ér, igyekezzék e fogyat-

kozástól a közérdekű és közhasznú művet lehetőleg megtisztítani. Azon ohajtással zárjuk be rövid ösmertetésünket, hogy siessen minden lelkészársunk s tanítók e munkát megszerezni s vajha abból a téli estéken környezetökben felolvasást rendeznének.

Puritán.

Különfélék.

Megjelent: Téli Ujság első száma. Tartalmazza: Id. Báró Vay Miklós életrajzi töredék; A református egyház célja és Tárca: A veszélyben. Szerkesztő Csécsi Miklós ref. lelkész Makón. Szerkesztőtárs Szalay József ref. lelkész N.-Beeskereken. Nyomatik a lap Budapesten Hornyánszky Viktornál. Ugy a lapot, mint annak érdekében a szerkesztőtársnak azon értesítését, hogy a lapot illető minden ügyben hozzá N.-Beeskerekre kell intézni a megkereséseket, ajánljuk olvasóink figyelmébe. Egyes szám ára 2 kr.

Debreczeni főiskolánkban sok dologgal vannak a karácsonyi szünet alatt tanáraink elfoglalva. Egyik bizottsági gyűlés a másikat váltja föl. Sok dolgot ad különösen Hegedüs Sándor, főiskolai háznagy ur lemondása, ki a Tisza-ármentesítő társulathoz központi számvevőnek választatván meg, lemondott itten hivataláról. Ugy a tanárkar, mint a gazdasági tanács bizottságot nevezett ki a háznagy hivatal utasításának revideálására, az új háznagy hatáskörének praecisebb megállapítására. A tanárkari bizottság már működésben van s majd a gazdasági tanácsival egyesülve bonyolítja le az eléje tűzött feladatot. Hegedüs ur 1886. január végével hagyja itt főiskolánkat, méltán sajnáltatva azoktól, kik benne a lelkiismeretes tisztviselőt, a művelt embert és a jó barátot szerették. Egy másik bizottság a konviktus, egy harmadik a bentlakásügygel, egy negyedik a szervezendő igazgatótanács ügyével foglalkozik. És ezeken kívül még több bizottságot is fel tudnánk említeni. Tanáraink tehát, míg a szellemi munkától szünetelhetnek, az adminisztráció, az anyagi szükségek kérdéseit tanulmányozzák. Hiában ezek nagyon közeli összeköttetésben levő kérdések a szellemi ügyekkel!

Pót-érettségi vizsgára Debreczenben decz. 19-én 11-en jelentkeztek; kettő kivételével a vizsgát sikerrel kiállották. Egy miután most már 2-od ízben ismételte az érettségi vizsgát — annak ismételt letételétől véglegesen eltiltatott. Egy pedig javító vizsgára még június hóban előállhat a latin nyelvből.

Mai számunkhoz mellékelve veszik olvasóinak a Franklin-Társulat kiadásában megjelenő hirlapok előfizetési fölhívását. Ez utóbbiak között, a legrégebb az immár 33. évfolyamát élő „Vasárnapi Ujság“, mely nagy képes hetilapnak, az olvasó közönsége kipróbált házi barátjának, jövőre legjobb ajánlása, képeinek évről-évre szaporodó száma és szebb kivitel mellett, kiváló irodalmi erők által kiállított, folyvást növekvő változatos tartalma, mely teljesen fölöslegessé teszi a magyar közönségnek hasonló külföldi lapok járatását; míg társlapja a „Politikai Ujdonságok“, a politikai heti események gondos és hű összeállítását adja és képes gazdasági mellékklappal van bővitve. — A „Képes Néplap“ a legolcsóbb hetilap, a kevésbé vagyonosok ujsága, tanulságos és mulattató tartalommal s a politikát tárgyaló rendes rovattal;

ezek kiegészítője a „Világkrónika“ című képes melléklet, mely eddig rovatai mellett újévtől kezdve nagyobb elbeszéléseket és regényeket is fog közölni és a mely hetiközlönynek ép úgy, mint a „Képes Néplap“-nak ára félévre csak 1 frt. Ugyanez iv tartalmazza a „Jogtudományi Közlöny“ szaklapnak előfizetési fölhívását, továbbá Franklin-Társulat könyvkiadványainak jegyzékét.

Fölvívjuk olvasóink figyelmét a hirdetések rovataiban közölt rendkívüli árleszállításra, melyet több, nélkülözhetlen könyv megvételénél Ferenczy B. miskolczi könyvtáros nyújt. — E kedvezmény immár csak kevés ideig fog tartani.

Felelős szerkesztő: Tóth Sámuel. Szerkesztőtársak: Csiky Lajos, Géresi Kálman.

HIRDETÉS.

Rendkívüli árleszállítás.

Következő első rendű hazai egyházi írók műveit, hogy azok nagyobb elterjedést nyerjenek, rövid időre tetemesen leszállítom, később a régi magas bolti ár ismét be fog állani.

Miskolcz, 1885. nov. hó.

Ferenczy B.

kiadó könyvtáros.

Tompa Mihály. Egyházi beszédek 2 kötet 3 frt 28 kr helyett most csak 1 frt 60 kr.

Tompa Mihály. Halotti emlékbeszédek (oratiók) 1 frt 60 kr helyett most csak 80 kr.

Könyves Tóth Kálmán. A koporsónál, halotti imák; díszesen kötve 2 frt 40 kr helyett most csak 1 frt 20 kr.

Gyöngyösy S. Magyar prot. egyházi szónoklatok, ünnepi, alkalmi, közönséges s gyász beszédek 4 köt. 7 frt 20 kr helyett most csak 3 frt.

Barakonyi Kr. Bibliamagyarázat a szószéken 2 köt. 3 frt 60 kr helyett most csak 1 frt 60 kr.

Nemes Benj. Népszerű egyh. beszédek 1 frt 20 kr helyett most csak 60 kr.

Nikházy L. 22 közönséges egyh. beszéd 1 frt 30 kr helyett most csak 60 kr.

Zombory Gerő. Korszerű egyh. beszédek 2 köt. 2 frt 40 kr helyett most csak 1 frt 20 kr.

Kun Bert. (superint.) Egyházi szónoklattal 80 kr helyett most csak 40 kr.

Fülep Mihály. Buzgóság oltára. Imák s fohások, diszkötés 2 frt helyett most csak 1 frt.

Fülep Endre. Temetési énekek 1 frt 30 kr helyett most csak 60 kr.

➡ Az egész 17 kötetből álló könyvgyűjtemény egyszerre véve 27 frt bolti ár helyett 10 forintért kapható.

4-4